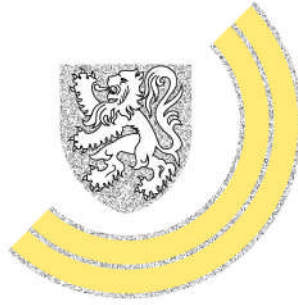

C263 – OND28

VLAAMS PARLEMENT

Zitting 2005-2006

30 mei 2006

HANDELINGEN

COMMISSIEVERGADERING

COMMISSIE VOOR ONDERWIJS, VORMING, WETENSCHAP EN INNOVATIE

INHOUD

Vraag om uitleg van mevrouw Marleen Vanderpoorten tot de heer Frank Vandenbroucke, vice-minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Werk, Onderwijs en Vorming, over de plannen van de minister van Sociale Zaken om een premie te geven aan de ouders van schoolgaande kinderen

1

Voorzitter: mevrouw Monica Van Kerrebroeck

Vraag om uitleg van mevrouw Marleen Vanderpoorten tot de heer Frank Vandenbroucke, vice-minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Werk, Onderwijs en Vorming, over de plannen van de minister van Sociale Zaken om een premie te geven aan de ouders van schoolgaande kinderen

De voorzitter: Mevrouw Vanderpoorten heeft het woord.

Mevrouw Marleen Vanderpoorten: Mevrouw de voorzitter, mijnheer de minister, collega's, dit onderwerp is al regelmatig aan de orde geweest in deze commissie. Begin vorige maand heeft federaal minister Demotte een uitspraak gedaan waarop sommigen blij reageerden en die anderen de wenkbrauwen deed fronsen. Hij sprak over een soort terug-naar-schoolbonus die ouders zouden krijgen voor hun kinderen. Voor het lager onderwijs zou dat 75 euro bedragen, voor het secundair onderwijs 100 euro en voor het universitair onderwijs 175 euro. Het zou ook niet gaan om een eenmalig initiatief, maar om een jaarlijks terugkerende premie.

Mijnheer de minister, op welke manier past dit in uw schema? Is daar overleg over geweest? Hoe staat u tegenover het voorstel van minister Demotte? Doorkruist dit uw eigen plannen om te werken aan een meer kosteloos onderwijs?

Ik dacht meteen ook aan uw uitspraken van maart in deze commissie. U hebt toen gezegd dat er een HIVA-studie in de maak was die in de zomer af zou zijn en die vooral zou gaan over het basisonderwijs. U was ook voor het secundair onderwijs aan het nadenken over een aantal denkpijlers, en de maximumfactuur bleef aan de orde. Wellicht zal ook in de financiering van het leerplichtonderwijs een en ander met betrekking tot de werkmiddelen aan bod komen.

Ik ben er zelf altijd voorstander van geweest om alle schoolactoren meer te sensibiliseren en te wijzen op hun verantwoordelijkheden. Ik blijf ervan overtuigd dat als scholen, leerkrachten en ouders goed overleggen, er wat kan worden gedaan aan de kosten. Het moet niet alleen de overheid zijn die daarvoor verantwoordelijk is en geld moet bijleggen zonder dat de anderen er zich iets van moeten aantrekken.

U hebt toen ook verwezen naar de screening van 2002

van de schoolreglementen. Scholen moeten in hun reglement opnemen wat de te verwachten kosten zijn. Slechts 288 scholen hadden daar echt werk van gemaakt. We zijn nu vier jaar verder. Is dergelijke screening nog gebeurd, of zal die nog gebeuren? We moeten goed weten of scholen echt aan die verantwoordelijkheid tegemoetkomen of niet. Wordt er vooruitgang geboekt?

Mijn vraag om uitleg gaat dus over de uitspraak van minister Demotte, maar is tegelijkertijd een kapstok om te vragen naar de stand van zaken rond het kosteloos onderwijs.

De voorzitter: De heer Sannen heeft het woord.

De heer Ludo Sannen: Mevrouw de voorzitter, ik ben net als mevrouw Vanderpoorten geïnteresseerd in de stand van zaken over de kosteloosheid van het onderwijs en de maximumfactuur. Anderzijds zie ik de uitspraken van minister Demotte als iets wat daarnaast staat. We mogen die discussies niet met elkaar vermengen. Ik ga ervan uit dat zijn uitspraak veeleer te maken heeft met parascolaire kosten die sowieso verbonden zijn aan kinderen die schoollopen, en minder met de kostprijs van het volgen van onderwijs.

Een kind dat schoolloopt, brengt bepaalde kosten met zich mee, los van de kostprijs van het onderwijs zelf. We moeten er ons voor hoeden dat we die twee niet zonder meer met elkaar vermengen. Als we dat doen, dan komen we op het vlak waarbij Vlaanderen een verantwoordelijkheid moet opnemen dat het momenteel niet neemt. De kinderbijslag en alles wat ermee te maken heeft, moet zijn rol spelen.

De voorzitter: De heer Van Baelen heeft het woord.

De heer Gilbert Van Baelen: Mevrouw de voorzitter, ik beluister de heer Sannen met enorm veel plezier. Hij zegt dat alle parascolaire kosten moeten worden losgekoppeld van de discussie over de kosteloosheid van het onderwijs. De sp.a heeft op een bepaald ogenblik echter een verhaal gebracht dat identiek is aan dat van minister Demotte, door te stellen dat er in september een speciale premie moet worden uitgekeerd. *(Opmerkingen van de heer Sannen)*

Het is natuurlijk mijn taak te verwijzen naar standpunten die in het verleden zijn ingenomen. Tijdens de vorige legislatuur heeft de sp.a-fractie in deze commis-

sie voorgesteld dit op het federale niveau te bepleiten. Het voorstel om de leerplicht te verlagen, is door een lid van de sp.a-fractie in de Kamer van Volksvertegenwoordigers ingediend. In verband met de kinderbijslag heeft de sp.a toen verklaard dat we beter een eenmalige premie in september zouden uitkeren. Minister Demotte heeft dit voorstel nu overgenomen. Er is natuurlijk een rechtstreeks verband met het debat over de kosteloosheid van het onderwijs.

De heer Sannen heeft het daarnet over de parascolaire activiteiten gehad. Deze kosten maken natuurlijk deel uit van het debat over de kosteloosheid van het onderwijs. De vraag is over welke kosten het precies gaat. Gaat het hier over het bereiken van de eindtermen, over de ontwikkelingsdoelen en over het verlevendigen van het onderwijs?

De voorzitter: Dit debat is geagendeerd en zal hier binnenkort worden gevoerd.

De heer Gilbert Van Baelen: Ik heb in dit verband al eens een pleidooi gehouden. Dit debat zal hier zeker nog worden gevoerd. Ik vind dat de minister de bepalingen in het Vlaams regeerakkoord over de kosteloosheid van het onderwijs rustig moet afwegen. Hij moet het belang van het kleuteronderwijs tegen de trapsgewijze realisatie van de kosteloosheid van het vijfde en het zesde studiejaar afwegen.

Wat de kosteloosheid van het onderwijs betreft, zijn alvast nog geen stappen gezet. Ik ga ervan uit dat dit punt in het antwoord van de minister aan bod zal komen.

De voorzitter: De heer Sannen heeft het woord.

De heer Ludo Sannen: Ik heb de term 'parascolair' eigenlijk uitgevonden. Ik bedoel hiermee de kosten die met het kopen van een nieuwe jas of nieuwe schoenen gepaard gaan. Als het nieuwe schooljaar van start gaat, dringen dergelijke kosten zich soms op. Die kosten zijn niet verbonden aan het volgen van lessen of aan het bereiken van eindtermen.

De heer Gilbert Van Baelen: In dat geval moeten we de kinderbijslag volledig in september uitbetalen. In die maand situeren zich tenslotte de grootste kosten voor schoolplichtige kinderen.

Mevrouw Monica Van Kerrebroeck: September is voor alle ouders een dure maand. Een premie zou welkom zijn. Persoonlijk vind ik evenwel dat elke uitgekeerde premie aan het inkomen moet worden gerelateerd. Ik vind niet dat elke Vlaming dezelfde premie moet ontvangen.

De heer Ludo Sannen: Mevrouw Van Kerrebroeck, ik zou u toch attent willen maken op het verkiezingsprogramma van uw eigen partij. Uw partij pleit voor een verdubbeling van de kinderbijslag in de maand september.

Mevrouw Monica Van Kerrebroeck: Dit voorstel houdt verband met de vraag over welke kosten het precies gaat. Het gaat hier niet enkel om de eindtermgebonden activiteiten, maar ook om de kosten die aan zaken als schoolkledij, boekentassen en treinabonnementen verbonden zijn.

Mevrouw Vanderpoorten is van mening dat de Vlaamse overheid werk moet maken van een maximumfactuur. Ik heb het liever over de kostenbeheersende omgang met schooluitgaven. Dit lijkt me een urgente aangelegenheid. We moeten hier zo snel mogelijk werk van maken. Ik hoop dat de minister in zijn antwoord al een eerste aanzet zal geven.

De heer Gilbert Van Baelen: Tijdens de vorige legislatuur is beslist dat de kosten expliciet in het schoolreglement moet worden opgenomen. Dit punt is hier toen heel nadrukkelijk aan bod gekomen.

Mevrouw Monica Van Kerrebroeck: Het gaat niet enkel om de vraag over welke kosten het gaat. We moeten hier tevens zo kostenbeheersend mogelijk mee omgaan.

De heer Gilbert Van Baelen: Dit moet in overleg met de ouderraad en de schoolraad gebeuren.

Mevrouw Monica Van Kerrebroeck: Dit moet bij het begin van het schooljaar worden verduidelijkt. Het gaat hier in feite om een verworvenheid. Ik stel evenwel vast dat we met betrekking tot de kostenbeheersende omgang met uitgaven nog stappen kunnen zetten. Het gaat er niet enkel om dat de kosten in het schoolreglement zijn opgenomen of dat de schoolraad zich er akkoord mee heeft verklaard.

De heer Gilbert Van Baelen: Ik heb een krantenartikel over de evaluatie van de participatie en over de werking van de schoolraden gelezen. Binnen de onderzochte koepel zouden de participatieorganen ernstiger moeten worden genomen. Dergelijke elementen moeten in die organen aan bod komen.

Mevrouw Monica Van Kerrebroeck: Ik heb dat verslag ook gelezen. Mijns inziens wordt de participatie wel degelijk ernstig genomen. De zaken verlopen niet per definitie vlot omdat er een schoolraad is. Dit is de

essentie van de boodschap die in het artikel te lezen staat.

De voorzitter: Minister Vandenbroucke heeft het woord.

Minister Frank Vandenbroucke: Mevrouw de voorzitter, federaal minister Demotte heeft met mij geen overleg over zijn voorstel aangaande een septemberpremie gepleegd. Ik ben niet van plan commentaar op dit voorstel te geven. Het is niet mijn gewoonte commentaar op de ideeën van andere ministers te geven. Ik doe dit uiterst zelden. Ik vind realisaties belangrijker dan ideeën.

Bovendien gaat het hier om een voorstel van een federaal minister. Ik wil enkel met een federaal minister in debat treden indien mijn eigen bevoegdheden dit vereisen. We bevinden ons momenteel niet in een dergelijke situatie. Ik zal bijgevolg geen commentaar op het voorstel van minister Demotte leveren. Ik geef in het algemeen geen commentaar op de ideeën van andere ministers, zeker niet als het gaat om een voorstel dat door een federaal minister op de agenda van de federale regering is geplaatst.

Mevrouw Vanderpoorten heeft onze eigen bevoegdheden in dit verband in feite zelf al duidelijk geschetst. Ik zie vier sporen in onze eigen verantwoordelijkheden. Ik wil in dit verband niet herhalen wat ik in het verleden al heb verklaard. Ik zou hier kunnen verwijzen naar het antwoord dat ik op 18 maart 2006 op een vraag om uitleg van de heer Vandenbroucke heb gegeven. Ik zou tevens kunnen verwijzen naar de antwoorden die ik op andere vragen om uitleg en actuele vragen over dit onderwerp heb gegeven.

Ik zou ook graag verwijzen naar een uiteenzetting die ik heb gehouden in Gent voor de beweging van mensen met een laag inkomen met kinderen, waar ik in detail ben ingegaan op de problematiek van armoede bij gezinnen en de gevolgen daarvan op de schoolloopbaan. Ik ga dat niet allemaal herhalen.

Ik wil vier sporen aanduiden die mij belangrijk lijken. Het eerste spoor is dat je scholen voldoende middelen moet geven in hun werkingsbudget opdat ze niet gedwongen worden om steeds meer facturen bij de ouders te leggen. U weet dat er een afspraak is dat wij de werkingsbudgetten tijdens deze legislatuur aanzienlijk versterken in het kader van de nieuwe financiering van het leerplichtonderwijs. Dat is essentieel. Daar zijn we nog niet mee bezig omdat we ook de vraag moeten beantwoorden hoe we de verdeling van die gestegen werkingsbudgetten zien. Die hangt volgens ons ook samen met kenmerken van leerlingen en van scholen. Daar is ook een belangrijke dimensie gelijke kansen ondersteu-

nen, ook bij de werkingsbudgetten. Maar dat debat is in de regering nog niet gevoerd. Dat is een eerste spoor. U hebt het zelf gezegd dat scholen voldoende centen moeten hebben om te vermijden dat facturen stelselmatig bij de ouders worden gelegd.

Een tweede spoor is reglementering. In de eerste plaats is er het principe van de kosteloosheid zoals het in de Grondwet staat en dat in ons basisonderwijs onverkort moet worden toegepast. Dat is duidelijk de ambitie van deze regering. Dat vraagt inderdaad helderheid over de interpretatie van de bestaande regelgeving, naast voldoende middelen en handhaving. Naast kosteloosheid is er wat mevrouw Van Kerrebroeck terecht kostenbeheersing noemt. Er zijn kosten die bij ouders mogen terechtkomen omdat ze niet te maken hebben met wat nodig is om de eindtermen te bereiken, maar met activiteiten of middelen die behulpzaam zijn om die eindtermen levendiger te maken of nog andere activiteiten. Ook daar is beheersing van de kosten nodig om democratische redenen en om redenen van toegang, omwille van het vermijden van selectie. Ik pleit voor het afspreken van maxima en dus de idee van een maximumfactuur. Dat is eenvoudiger in het basisonderwijs dan in het secundair onderwijs omdat daar zeer verschillende studierichtingen bestaan met verschillende contexten. Dat zijn we op dit ogenblik aan het uitwerken.

U verwees naar HIVA-studies. Ik hoop voor het reces de HIVA-studie te hebben die de gegevens over het basisonderwijs actualiseert. Binnen een jaar hoop ik de HIVA-gegevens voor het secundair onderwijs geactualiseerd te hebben. Daar zullen we een jaartje op moeten wachten. Dat is jammer, maar het is zo. We proberen in de loop van deze legislatuur met de meest recente gegevens te kunnen werken van het HIVA.

De complexiteit brengt mij bij het derde en vierde spoor. U hebt terecht – en dat is voor mij het derde spoor – gezegd dat buiten regelgeving door de overheid, het weze om kosteloosheid duidelijk te definiëren te handhaven, het weze om kostenbeheersing via de maximumfactuur te garanderen, er ook een inspanning in de scholen zelf moet gebeuren. U hebt daar helemaal gelijk in. Ik verwijs bijvoorbeeld naar de werkzaamheden van de vzw SOS Schulden op School die hele mooie tips hebben gebundeld over het goedkoop maken van het onderwijs in de scholen. Ik weet niet of u het nu nog uitdrukkelijk hebt herhaald, u hebt daarover in het verleden wel al uw sporen verdiend, maar u hebt gelijk dat daaromtrent ook participatie nodig is en dat je andere betrokkenen bij de school moet meenemen in de zorg dat het onderwijs financieel toegankelijk moet zijn. Dat moet deel uitmaken van de participatiecultuur in de school.

U vroeg me naar de screening. Dat stond niet in de

schriftelijke voorbereiding, en ik heb dat niet bekeken. Ik durf niet uit mijn hoofd zeggen of we daar meer gegevens over kunnen geven.

Ik zou een vierde spoor willen toevoegen. Ik had het over het versterken van de werkingsbudgetten, over het reglementeren en over de inspanning die de scholen zelf dagelijks kunnen doen in een sfeer van participatie of om de kosten te beperken. Een vierde spoor wil ik uitdrukkelijk toevoegen aan de agenda, namelijk dat van de studietoelagen. We spreken dan over iets selectiefs, niet iets universeels dat we aan alle ouders geven, maar dat we aan ouders geven die het minder breed hebben. We hebben met zijn allen de problematiek van de studietoelagen in het secundair onderwijs zwaar verwaarloosd. Ik zeg 'met zijn allen', want dat is een vaststelling sinds vijftien jaar.

Ik heb de cijfers niet na de komma in mijn hoofd, maar in reële termen, rekening houdend met de inflatie, is het budget voor studietoelagen in het secundair onderwijs de voorbije vijftien jaar meer dan gehalveerd. Ik vind dat revolterend. Terwijl we uitvoerige debatten voerden over kosteloosheid en kostenbeperking, wat belangrijke debatten zijn waar we ook verder werk van willen maken, en terwijl we bezig waren met universele antwoorden die voor alle ouders belangrijk zijn, hebben we verwaarloosd na te denken over wat we doen voor de armste en minder vermogende ouders die het in bijkomende orde van studietoelagen moeten hebben, zowel in het hoger als het secundair onderwijs.

Mevrouw Vanderpoorten, u hebt in het hoger onderwijs belangrijke en goede dingen gedaan voor studietoelagen, maar nu zouden we iets moeten doen voor het secundair onderwijs. Ik vind het revolterend dat de feitelijke budgettaire inspanning van de Vlaamse Gemeenschap daarvoor meer dan gehalveerd is. Ik wil op vrij korte termijn komen met een operationeel voorstel waarbij ik enerzijds een forse budgettaire inspanning wil doen en anderzijds ervoor wil zorgen dat de studietoelagen ook rechtvaardig worden verdeeld.

Daarnaast wil ik ook zorgen voor een aanzienlijke administratieve vereenvoudiging door een maximale afstemming van de toekenningmethodiek in het secundair en het hoger onderwijs. Dat wil niet zeggen dat we dezelfde bedragen geven. Dat kunnen we niet, en dat is ook niet aan de orde. We zouden wel een aantal criteria eenvormig kunnen maken waardoor we echt naar een gezinsdossier gaan. Dat zou voor de mensen ook veel doorzichtiger zijn.

Ik zal nu eerst met een operationeel voorstel over studietoelagen in het secundair onderwijs komen. Daarna wil ik de initiatieven inzake reglementering verduidelijken.

Dan moet ik in de loop van de legislatuur zeker nog wat doen met de werkingsbudgetten van de scholen. Dat moet ons toelaten om met een gerust geweten het principe van de kosteloosheid in het basisonderwijs stipt te implementeren en te handhaven.

De voorzitter: Mevrouw Vanderpoorten heeft het woord.

Mevrouw Marleen Vanderpoorten: Mijnheer de minister, ik begrijp dat u niet wilt reageren op uitspraken van uw federale collega, maar de bevolking ligt niet wakker van wie welke maatregelen neemt. Het debat over de middelen waarover we zelf beschikken, moet verder worden gevoerd. Ik wil erop aandringen dat u nagaat of er nog een screening van de schoolreglementen is gebeurd. Misschien was dat geen themascreening, maar volgens mij schenkt de inspectie daar wel aandacht aan. Het benieuwt me of de scholen vorderingen hebben gemaakt.

De voorzitter: De heer Sannen heeft het woord.

De heer Ludo Sannen: Mijnheer de minister, u had het op het einde van uw uiteenzetting over de studietoelagen in het secundair onderwijs. Dat is belangrijk, maar de pijnpunten uit het verleden moeten eerst worden weggewerkt. Een van die pijnpunten is dat mensen die recht hebben op een toelage voor het secundair onderwijs, daar blijkbaar niet vanzelfsprekend een beroep op doen. Dat heeft misschien vooral te maken met de methode van toekenning en de procedure die moet worden doorlopen. Als die opnieuw worden bekeken, dan kan misschien het automatisme van een laag inkomen worden ingebouwd. Blijkbaar is er een rem voor heel wat ouders om die studietoelage aan te vragen, ook al hebben ze er recht op. Die vaststelling is er niet voor het hoger onderwijs.

Als het budget is gehalveerd, dan heeft dat volgens mij te maken met twee zaken. Ten eerste is waarschijnlijk de omvang van de studietoelagen niet gestegen, en ten tweede moeten we wat doen aan de inkomensgrenzen. Als die niet worden aangepast, zal een verhoging van het budget alleen de problemen niet oplossen.

Minister Frank Vandenbroucke: Wat u aanhaalt als een pijnpunt, was inderdaad vroeger een feit, zoals overigens in verschillende sociale stelsels. Ik heb daarover recent nog van gedachten gewisseld met het departement. Het departement zegt me dat dit is verbeterd, en dat is aannemelijk omdat er inspanningen zijn gebeurd op het vlak van informatie en dienstverlening. Ik ben het met u eens dat als we het stelsel op punt stellen, we ons moeten afvragen wat we moeten doen opdat de mensen hun rechten zouden kennen en ge-

bruiken. Ik ben daarover aan het overleggen met het departement.

De voorzitter: De heer Van Baelen heeft het woord.

De heer Gilbert Van Baelen: Mijnheer de minister, een knelpunt uit het verleden is inderdaad dat een vrij grote groep die aanspraak kan maken op een toelage, dat niet doet. Ik geloof dat dit is verbeterd, maar ik hoop dat dit in de toekomst nog meer het geval zal zijn.

Bij de studietoelagen zijn er twee aspecten. Mijnheer de minister, u hebt daar een tijdje geleden uitspraken over gedaan. U hebt in de media gezegd dat u daarvoor in 10 miljoen euro voorzag. We hebben u bij de bespreking van de begroting 2006 gevraagd waar dat bedrag vandaan zou komen. U hebt eenmalig datzelfde bedrag gereserveerd voor het secundair onderwijs, voor wat men benoemde als de zogenaamde 'messenset'. We hebben u gevraagd of het om dezelfde 10 miljoen euro zou gaan, en u hebt daar negatief op geantwoord. Bij de studietoelage speelt vervolgens niet alleen het inkomen van de ouders, maar ook de duurtijd van bepaalde richtingen. Daar wordt momenteel geen onderscheid in gemaakt.

Minister Frank Vandenbroucke: Ik heb al gezegd dat ik van plan ben dit te doen, maar ik wil daar niet op vooruitlopen omdat het wordt bestudeerd. De premie voor leerlingen die een opleiding tot knelpuntberoep kiezen, bedraagt geen 10 miljoen euro. Het gaat om 250 euro per leerling voor in totaal ongeveer 4.000 leerlingen. Dat is niet de grote kost, maar ik moet dat opvangen omdat het tijdelijk via het budget 'Werk' gebeurt. Het is mijn idee om dat voor een stuk te consolideren, maar dan voor minvermogende ouders via de toelage. Voor richtingen die wat duurder zijn, bieden we een betere studietoelage. Dat is niet zo evident, en de HIVA-cijfers kunnen daarin nuttig zijn. Het is nuttig om te differentiëren in de studietoelagen in functie van de studiekost. Ik ben daar voorstander van, en ik zal daarover met een voorstel komen.

Ik denk die 10 miljoen euro te kunnen vinden in mijn budgettaire marges als ik die goed gebruik.

De voorzitter: Het incident is gesloten.
